

מוטנט אלבינו של קדד הנגב התגלה במעבר ערוד: על קדד הנגב וסקציית אמודנדרון ממרכז אסיה

Ahinoamy@gmail.com אחינועם מיירס - חוג כלנית, מדריכת טבע ומלאכה
zvimir@yahoo.com צביקה מינצר - חוג כלנית -

הביא לדפוס: אבי שמידע

תקציר: קדד הנגב *Astragalus amalecitanus* הוא מין רב-שנתי עשבוני בעל פריחה מרהיבה, הגדל בהרי הלבנט רק בהר-הנגב ויש אומרים כי הוא אנדמי אך ורק לישראל. אנו מדווחים על מציאת אוכלוסיה בהארעה כנראה מוטציה בתפוחת והפרחים נעדרים צבע ורוד ושחור(השערות) והתפוחת נראית מרחוק כצהובה. עלו בחג הפסח לראש נחל לוך בהר-הנגב לחזות בה.

=====

קדד הנגב בראש נחל לוץ בהר-הנגב, 5.4.2025, מימן הגנוטיפ האלבינו הנראה כצהוב פרחים מרחוק. צילם צביקה מינצר ©

בטיולנו בהר-הנגב בראשית חודש אפריל תשפ"ה הייתה העשביה הירוקה והפריחה דלילה בשל הבצורת החריפה שהכתה בארצנו השנה; בנגב הצפוני ירדו כחמישים אחוז מסך כמות המשקעים השנתית ובנגב המכזי, בהרי-אילת והערבה התמונה אף קשה מכך. אך בתאריך 7.3.2025 ארע פרק גשם שהניב כמות של 9-13 מ"מ ברוב אזורי הנגב הצפוני והרי-הנגב. זה הגשם שהביא לנביטה בערוצי הוודיות וגרם ולפריחה של גיאופיטים וצמחים רב-שנתיים בעלי שורש אוגר דוגמת ריבס המדבר, כלך הנגב, הרדןפנין הציצית ועיריוני צהוב. עמם פרח גם קדד הנגב אשר אוכלוסיה יפה שלו פגשנו בראש נחל לוץ ובמעבר ערוד. באחד מיובלים העליונים של מחל לוץ, ליד מדרון הריבסים המסומן בעמוד ענן, פגשנו בתוך אוכלוסיה פורחת של קדד הנגב "נורמלית" - פרטים בעלי פרחים "צהובים" של קדד הנגב. בהסתכלות מקרוב נוכחנו כי לפנינו כנראה פרטים "אלבינו" בהם יש מוטציה שלילית להופעת הצבע הורוד בפרח ולהופעת הצבע השחור בשערות הגביע - אלה המאפיינות מאוד את קדד הנגב. מעניין אם ימצאו פרטים אלבינו נוספים בהר-הנגב ואולי גנוטיפ זה יתרבה באוכלוסיה ויהפוך לזן או מין עצמאי?

קדד הנגב בראש נחל לויץ בהר-הנגב, 5.4.2025, מימן הגנוטיפ האלבינו הנראה כצהוב פרחים מרחוק. צילם צביקה מינצר ©

תאור המין: צמח עשבוני רב שנתי בעל גבעולים מלבינים הגדלים בצפיפות ויוצרים כר גדוש צמוד לקרקע, קוטר הצמח 15-30 ס"מ. העלה מורכב בעל מספר רב של זוגות עלעלים בעלי שעירות צמודה מכסיפה. הפרחים מרוכזים בצפיפות בצורת קרקפת בראשי הגבעול, צבעם ורוד-סגול או כצבע הבשר החי, כ 10 עד 20 פרחים בתפרחת, כל פרח ארכו עד 23 מ"מ בעל צינור כותרת ארוך במיוחד, המאפשר רק לדבורים בעלות חדק ארוך במיוחד להגיע לצוף הרב המופרש בבסיס הכותרת.

קדד הנגב פורח כבר בחודש פברואר. בעוד שאר צמחי הר-הנגב הרב-שנתיים עדיין בתרדמת חורף ואינם פורחים; בהתאם, נמשכות אליו דבורים בודדות גדולות (מיני ANTHOPHORA "ענקיות שחורות בגודל 17-23 מ"מ) שזה עתה בקעו, הן מחפשות בעונה זאת צוף בפרחים וגומעות מרחקים גדולים בין קבוצת פרחים אחת לרעותה. זהו מין שכיח למדי בהר-הנגב הגבוה מעל 850 מטר כאשר הוא נעשה נדיר וספורדי בכל הנגב הצפוני מעל רום 300 מטר.

ביוגיאוגרפיה: קדד הנגב הוא מין תת-אנדמי (חודר באופן נדיר גם להרי צפון סיני) לישראל אשר כל שאר קרוביו גדלים בהרי פרס ומרכז אסיה. הוא שייך לסקציה - **AMMODENDRON**, של מינים רב-שנתיים עשבוניים בעלי קרקפת פרחים גדולים המבשילה לפירות ישרים קצרים בעלי שערות לבנות ארוכות. פרופ. פודלך, המונוגרף של הסוג קדד מדגשי כי למין זה אין כל קרוב המצרים, ירדן או עירק וכי המין הקרוב לו גדל בחולות הפנימיים של פרס. מעניין כי מין נוסף בסקציית אמודנדרון תואר מהרי אסיר מדרום לחיג'אז. איג במונוגרפיה שלו על הסוג קדד, טעה בחושו בו אותו למין סהרו-סינדי; זהו מין

אירנט-טורני האנדמי להר-הנגב ולהרי צפון-סיני כאשר קרוביו גדלים במרכז האזור האירנו-טורני.

[קדד הנגב מופע אלוניו, בראש נחל לזן בהר-הנגב, 5.4.2025, צילם צביקה מוצר ©](#)

קדד הנגב מופע רגיל, בראש נחל לויץ בתר-הנגב, 5.4.2025, צילם צביקה מילצ'ר ©

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

לציטוט: מיירס א ומינצר צ 2025 מוטנט אלבינו של קדד הנגב התגלה המעבר ערוד: על
קדד הנגב וסקציית אמודנדרון ממרכז אסיה. כתב-עת "כלנית", מספר 11.

=====